

zich natuurlijk ook onder studenten gelden. Hiermee staat in verband een uitlooper van het subjectivisme, ook in de opleiding wordt het, alleen wat men zelf beleven en waardeeren kan, dat is van waarde. Het is wel een eigenaardige tegenstelling, met wat we vinden bij de Israëlieten uit Jezus' tijd, toen de jongste rechters het eerst stemden, opdat ze niet onder den invloed der oudere zouden komen.

Meen niet, dat doel van mijn spreken is te verontschuldigen, wat niet verontschuldigd mag worden. Daar wil ik allermint heen en ik herhaal met nadruk, dat ik van een dubbele moraal, alsof een student iets meer zou mogen dan een ander, niet weten wil. Een student moet en mag precies, wat ieder ander moet en mag, het zou ongereformeerd zijn er anders over te oordeelen.

Daaruit volgt juist, dat er ook een andere zijde is. Vooreerst wie aan de Vrije Universiteit komt studeeren, moet weten wat hij doet. Natuurlijk de meeste studenten worden gestuurd en dat is maar goed ook, er zullen er slechts enkele zijn, die geheel uit vrije keus onze Hoogeschool verkiezen. Maar hoe het ook zij, wie er is, moet er rekening mee houden, waar hij is, en dus letten op het karakter, dat onze Hoogeschool draagt en de volksgroep waarbij ze behoort. Zelfs al zou hij voor zichzelf tal van dingen geoorloofd achten dan kan het noodig zijn, dat hij ze laat, omdat hij aan de Vrije Universiteit studeert.

En in de tweede plaats. Een student is geroepen om te studeeren. Hij heeft niet de roeping zich in het openbare leven te begeven of in het publiek zijn oordeel over allerlei dingen uit te spreken, waarom immers niemand vraagt en waarin weinig menschen belang stellen. De student kan zich ter voorbereiding van zijn latere taak ook in het leven oefenen, uitnemend, maar dan zal dat toch steeds werk op den achtergrond moeten zijn, en op een wijze, die niet te veel tijd in beslag neemt. Eerst door studie, oefening in wetenschap en praktijk kan hij zich een oordeel leeren vormen, dat van beteekenis is en dat ook verdient door anderen te worden vernomen.

En hier kom ik nu tot het eigenlijke doel van wat ik zeide. Niemand mag de Vrije Universiteit naar studentenuitingen beoordeelen, niet als hij het er mee eens is en niet als hij het er niet mee eens is. En wie studentenoptreden beoordeelt, heeft rekening te houden met de omstandigheden, waarin studenten verkeerden, met wat ze zijn en wie ze zijn, ook aan onze Vrije Universiteit. En nu de andere zijde. Elke student aan de Vrije Universiteit heeft er mee te rekenen, dat hij studeert aan een Geref. Hoogeschool.

Meen niet, dat ik nu weer nieuwe dingen heb verkondigd, zooals er vroeger nooit werden gehoord en kwesties heb aangeroerd, die vroeger niet aan de orde waren. Ik deel nu alleen maar mede, dat in de notulen van de Theologische Faculteit van 8 Febr. 1884, men lette op het jaartal, geschreven staat, dat tot de studenten is gezegd: „Het is de overweging, dat al draagt de Universiteit rehtens en officieel geen de